

Työntekijä somessa: roolit, vastuut ja oikeudet

Sosiaalisessa mediassa toimitaan useissa rooleissa. On tärkeää erottaa toiminta työroolissa ja yksityishenkilönä. Toisinaan roolit saattavat sekoittaa, eikä niitä aina ole tarkoituksenmukaista erottaa. **Työrooli seuraa asiantuntija-ammattissa toimivaa myös vapaa-aikana.**

Jokaisella työntekijällä on oikeus itse päättää, käyttääkö sosiaalista mediaa työasioiden hoitoon vai ei.

Osallistu keskusteluun ja kannusta luovaan ajatteluun. Älä esitä toisten ajatuksia ominasi. Olet itse vastuussa omista sanomisistasi. Edusta Lappiaa positiivisesti ja kohtele muita Lappian arvojen mukaisesti. Kommentoi vain niitä Lappian asioita, joista tiedät varmasti ja joissa olet asiantuntija. Jos et itse ole asian asiantuntija, pyydä asiasta tietävää osallistumaan keskusteluun. **Lappian työntekijöiden kirjoittelu saatetaan tulkita Lappian viralliseksi kannaksi.** Esimerkiksi työasioita käsitteleviin blogeihin on hyvä liittää vastuunrajaus: Sivustolla esitetyt mielipiteet ovat henkilökohtaisia eivätkä välttämättä edusta Lappian kantaa.

Opettajien virkatehtäviin kuuluu asioita, jotka kaventavat yksilön oikeuksia. Ilmastonmuutos, kannabis, homojen oikeudet ja muut yhteiskunnan kiistakapulit ovat itsestään selviä asioita, joihin myös opettajilla on omia näkemyksiään. Muista yhteiskunnan jäsenistä opettajan asema kuitenkin eroaa siinä, että häneltä odotetaan opetuksellisten velvollisuuksien takia tiettyä, virallista, asennetta niihin. Opettaja voi joutua opettamaan asioita ja näkökulmia, jotka sotivat vahvastikin hänen omaa maailmankatsomustaan vastaan (*JYU, 2015, Blogi. Opettajuuden eettisiä kysymyksiä, Yksilön oikeudet vs. opettajan velvollisuudet*).

Käsittele työhön kuuluvia asioita harkiten, varsinkin jos ne koskettavat herkkiä aiheita tai kohdistuvat johonkin tunnistettavaan henkilöön tai tahoon. **Et saa tarkoituksella tuottaa vahinkoa työnantajallesi sosiaalisessa mediassa, kuten et missään muussakaan ympäristössä.** Työntekijöitä koskevat sosiaalisessa mediassa, samoin kuin millä muulla alustalla tahansa, työlainsäädäntö ja henkilötietosuojalaki.

Ulkopuolisiin palveluihin ei tietoturvallisuuden vuoksi saa kirjautua Lappian käyttäjätunnus-salasana -yhdistelmällä. Käytä siis siviilisähköpostiosoitettasi.

Lue myös:

[Opetusalan eettisen neuvoston kannanotto 2019; Opettaja somessa](#)

[Opettajankoulutuslaitos JYU; Yksilön oikeudet vs. opettajan velvollisuudet](#)

Opiskelija somessa: roolit, vastuut ja oikeudet

Lappian opiskelija toimii sosiaalisessa mediassa yksityishenkilönä ja käyttää somepalveluita sekä vapaa-ajallaan että opintoihinsa liittyen. Sosiaalinen media tarjoaa oppimisen tueksi monenlaisia julkaisu- ja työskentelyalustoja, oppimismateriaaleja sekä mahdollisuuden verkostoitua oman alan ihmisten kanssa.

Joskus Lappian viestintäpalveluista voidaan antaa opiskelijalle julkaisuoikeudet Lappian somekanaviin, esimerkiksi erilaisten tapahtumien yhteydessä. Jotta julkaisuoikeudet saa, on ensin allekirjoitettava kirjallinen sopimus, jossa käydään läpi millaista sisältöä ja millä tavalla kyseisellä somekanavalla on sallittua julkaista.

Sosiaalisessa mediassa tulee käyttäytyä fiksusti, sillä verkkoon jää tekemisistä aina jälki. Siitä voi olla haittaa tulevaisuudessa, esimerkiksi työn haussa. Sosiaalisessa mediassa toimii sama kultainen sääntö kuin muualla: toimi itse, kuten toivot muiden toimivan. Ole siis kohtelias ja ota muut huomioon.

Ulkopuolisiin palveluihin ei tietoturvallisuuden vuoksi saa kirjautua Lappian käyttäjätunnus-salasana -yhdistelmällä. Käytä siis siviilisähköpostiosoitettasi.

Sisällöt ja työkalut

Jakamasi sisällöt voivat levitä laajalle, nopeasti ja peruuttamattomasti: Jos epäilet, älä julkaise. Jos muutat alkuperäistä sanomaasi, kerro se. Jos olet tehnyt virheen, myönnä se ensimmäisenä. Sisällön julkaisijana sinulla täytyy olla käyttöoikeus julkaisemaasi materiaaliin (teksti, valokuva, video, piirros, graafi, animaatio jne.).

Sosiaalisen median työkalut eivät yleensä ole suljettuja, vaan niiden luonteeseen kuuluu jakaminen ja yhteisöllisyys. Ne eivät ole taattuja tai luottamuksellisia, sillä kuka tahansa ryhmään hyväksyty pääsee lukemaan ja muokkaamaan sisältöjä. Avoimuudesta voidaan kuitenkin tehdä erilaisia sopimuksia eli tehdä suljettujakin alustoja.

Pelisäännöistä on yhteisesti sovittava: mitä asioita käsitellään kaikille avoimissa foorumeissa, mitkä asiat ovat tietyn ryhmän omia foorumeita. Eri sosiaalisen median ohjelmistojen periaatteisiin on hyvä tutustua ja tunnistaa pelisäännöt sisältöjen omistus- ja käyttöoikeuksista. Eri ohjelmistojen säännöt määrittelevät sen, kuinka paljon ohjelmistojen ylläpitäjä voi ottaa sisältöjä omaan käyttöönsä.

Tietoturva

Yksityisyyden turvaaminen on tärkeää. Sosiaalinen media paljastaa keskustelujen, jaettujen sisältöjen ja profiilitietojen avulla hyvinkin paljon henkilöistä. On suositeltavaa käyttää eri julkaisualustoilla monimenetelmäistä/monivaiheista tunnistautumista (MFA), mikäli sellainen on mahdollista.

Tietoturvaan liittyvät perusasiat eivät ole kovin mutkikkaita. Huolehdi ainakin näistä:

- erilainen salasana kaikkiin palveluihin (luo oma logiikkasi tai käytä apuohjelmaa)
- säilytä tunnuksesi turallisessa tallessa
- keskeiset salasanat, kuten sähköpostin ja Facebookin salasanat, pitää vaihtaa aika ajoin
- tietokoneen ja mobiililaitteiden säännöllinen päivitys
- toimivat turva-asetukset ja ohjelmat kaikkiin laitteisiin
- mobiililaitteisiin omistajan yhteystiedot laitteen hukkaamisen varalta
- mobiililaitteisiin pääsykoodi estämään luvaton kirjautuminen
- selaimen välimuistin tyhjentäminen, jos käytät vierasta laitetta
- tietokoneen ja mobiililaitteiden säännöllinen varmuuskopiointi.